

forum

Bryt upp telemonopolet!

Mångfald är bra — också inom teleområdet.

Genom ett aktivt liberalt arbete föreligger nu ett tillfälle att bryta ett av våra starkaste monopol — televerkets. Den 16 april lades en för de tre borgerliga partierna gemensam motion, där en uppdelning av televerket föreslås.

Genom ett aktivt liberalt arbete föreligger nu ett tillfälle att bryta ett av våra starkaste monopol — televerkets. Den 16 april lades en för de tre borgerliga partierna gemensam motion, där en uppdelning av televerket föreslås.

Det är (efter fondmotionen) den andra borgerliga trepartimotionen som ligger på riksdagens bord nu inför valet.

Bakgrunden är att regeringen i sin proposition 1984/85:158 föreslår något som i själva verket är en vidgning av telemonopolet. Den propositionen är verkligen svag. Stick i stäv med den internationella utvecklingen har man i propositionen helt okritiskt anammat televerkets egna texter, där man — naturligtvis — talat för behovet av att expandera.

"Televerket har hittills mycket väl fyllt sin telepolitiska uppgift." Propositionen lovordar ohämmat.

Regeringen blind

I själva verket blir listan över utifrån kommande kritik mot televerket nu allt digrare.

- Man missbrukar sitt monopol i samband med provning av konkurrenters apparater, samt vid utvecklingen av teletex och videotex.
- Man fördröjer marknadsutvecklingen för modemer och abonnentväxlar.
- Man håller kvar monopolet på en telefonapparat per abonnemang.
- Man har underprissatt egna teleprodukter.
- Man utvidgar utan samråd ohämmat sin forskning.

- Man sänder ut opålitliga telefonräkningar.
- Man skaffar sig ett faktiskt finansieringsmonopol för teleutrustningar m m.

Televerket är säkert vårt mest kritiserade verk. Och regeringen är blind, tycker allt är bra som det är.

Vad propositionen innehåller — vilket inte är mycket — är mindre viktigt än det den förbigår. Där föreslås att monopolet ska vara kvar för en telefonapparat per abonnemang, för snabba modemer och för abonnentväxlar. Och där utvidgas televerkets forskningsuppgifter. Vad man inte med ett ord berör är behovet att liberalisera teleutvecklingen i vårt land, liksom i så många andra länder.

Man vågar inte ens gå emot televerkets fackförening och frikoppla televerkets industridivision Teli — som riksdagen beställt för ett par år sedan. Det hedrar inte regeringens sinne för fungerande demokrati.

Klargörande motion

Pressmeddelandet om trepartimotionen är koncist:

"I princip bör all teleutrustning öppnas för konkurrens. I det sammanhanget måste man utreda hur underhållsfrågan för telefonapparater ska lösas. Den konkurrensutsatta verksamheten bör helt skiljas från televerket.

Fristående bolag bör bildas. Dessa kan i inledningsskedet ägas av staten, men målet bör vara en successiv privatisering. Teli bör överföras till bolagsform den 1 juli 1985. Televerkets provningsverksamhet och typgodkännande bör läggas ut i en separat myndighet, t ex Statens Provningsanstalt.

En parlamentarisk utredning bör tillsättas med uppgift att utifrån de riktlinjer som anges i motionen presentera förslag om televerkets framtida roll, funktion och organisation samt statens engagemang i

övrigt på teleområdet." Detta är klara ord och välgörande för oss som väntat så länge på dem.

Internationell trend

Om vår regering får råda så kommer Sverige dock att behålla sitt telemonopol. I strid med utvecklingen i de flesta andra länder.

Vårt telenät är i praktiken monopolskyddat genom de enorma investeringar som ligger där. Man talar om storleksordningen 100 miljarder kr. Och nu byggs det ut för 20 miljarder under den närmaste treårsperioden. Få konkurrenter har råd att vara med när sådana belopp berörs.

Ändå är det en förhoppning att nya tele-system ska ge televerket en verklig konkurrens. Långsamt men säkert är detta på gång i flera andra länder. Ny teknik som optiska fibrer, radioväggar och satelliter öppnar nya dörrar.

Den nu aktuella trepartimotionen bygger på synpunkter som framförts i folkpartiets datamotioner flera år. Det är liberal politik det är fråga om. Förutom nuvarande telenät bör vi ge marknaden tillfälle att utveckla nya nätprodukter och tjänster. Detta kan ge värdefull sysselsättning och industriell utveckling.

Trepartimotionen visar att politiskt samarbete är av stort värde på väl avgränsade områden. I andra sammanhang behöver naturligtvis varje parti klart markera sin ideologi och särart.

Finland har redan ett flertal olika regionala telebolag. I Norge ligger förslag på Stortingets bord, som mycket liknar vår motion. Och Danmark går i liknande funderingar. Grunden för ett vidgat nordiskt samarbete på teleområdet finns alltså verkligen.

Sedan är det en sak kvar. Att vinna valet — så att vi genast kan förverkliga förslagen. Men det har vi ju snart klarat av.

Tomas Ohlin